

Miljöcertifiera våra bostäder

Varje enskild medborgares rätt till en god bostadsmiljö är inte alltid en självklarhet. Samhällets bristande ansvar och attityd till utsatta människor återspeglas i nonchalans och bristande ansvar där etiska och moraliska regler mer eller mindre sätts ur spel. Det här är inte bara ett medicinskt problem, det kan också leda till sociala och ekonomiska problem.

Våra kommuner med dess politiker och tjänstemän framhåller sitt miljöengagemang och deras arbete för en förbättrad folkhälsa. Tyvärr ser miljösituationen i inomhusmiljön ut på ett sätt som gör att jag inte kan hålla med om det. Margot Wallström, dåvarande miljöansvarig inom EU, hittade en gemensam nämnare för SBS (sjuka hus symptom) sjuka som hon kallade tillitsbristsjukdom. Margot Wallström har inte satt sig in i problemet kring sjuka inomhusmiljöer för att se om det verkligen finns något som kan göra människor sjuka. Att hävda att det är tillitsbrist är ett påhopp på de människor som kanske redan är skadade för livet. Sedan har någon myntat uttrycket "Wallströmsyndromet".

Man borde riskklassa objekt som bevisligen har stora miljöproblem. Tyvärr befrias många fastighetsägare från ansvar där de boendes problem blir en piss i Mississipi och där man låter skälighetsprincipen i Miljöbalken tolkas på

ett sådant sätt att det fritar fastighetsägaren från ansvar. I stället borde försiktighetsprincipen ha företräde när man utvärderar miljön, och att man förstärker densamma med att också värdera miljömålet med undersökningsplikt och ansvarspikt när man utreder ett möjligt åtgärdsförslag i det aktuella ärendet.

Människor som vistas i fuktiga lokaler löper 40–120 procent större risk att drabbas av astma, luftvägsinfektioner och andra hälsobesvär än de som vistas i torra lokaler.

Dessutom har man i fukt- och mögelhus en överrepresentation av cancerfall. Bara det är anmärkningsvärt och värt att ta som en allvarlig varningssignal. När det gäller dödsfall som orsakats av sjuka inomhusmiljöer är det statistiskt bevisat att fler dör av sjuka inomhusmiljöer än som dör i trafiken.

I "Mögelgifter i inomhusmiljön" (Bygg och Teknik 5/07) skriver Aime Must, mikrobiolog, och miljökonsulent Erika Bloom:

"Flera olika mykotoxiner, bland annat makrocycliska trikotecener, atranoner med flera aspergillusarter bildar sterigmatocystin. Dessa mögelgifter påverkar bland annat centrala nervsystemet, immunsystemet och kan orsaka cancer."

Hur många människor skulle inte kunna räddas om man såg till att fukt och mögeldrabbade miljöer återställdes. Därför, satsa erforderliga medel och inte som i många fall göra halvtaskiga försök som inte leder fram till de riktiga miljömålen. Miljö-

Foto: Infognition/Wikipedia

Fukt och mögel.

arbete måste få kosta när man ska rädda sina medborgare från ett utanförskap som en sjuk inomhusmiljö kan vara orsaken till. Hur många människor är det inte som tvingas att ta en timeout eller som genom kroniska sjukdomar som deras inomhusmiljö har förorsakat tvingas till ett livslångt uppehåll från förvärvslivet.

I FN:s barnkonvention talar man om barnens rätt i samhället, de som ska bära upp samhället efter oss. Skolor och daghem är ställen som i många fall har drabbats av fukt och mögel. Hur ska en elev kunna ta emot undervisning och kunna sköta sitt skolarbete om de fysiska och psyssiska möjligheterna begränsas av en dålig miljö?

Mycket av det som beskrivs här hade kunnat minska i om-

fattning om man hade arbetat förebyggande. Med förebyggande menar jag exempelvis att man utreder och lägger in ett åtgärdsprogram för att sanera de sjuka inomhusmiljöerna, och att man använder material som inte avger giftiga ämnen. När man sanerar en fukt- och mögelskadad fastighet måste det göras på ett sätt som värnar om miljösäkerheten. Dessutom sist men inte mindre viktigt för det, är att man inte bygger på förorenad mark som det tyvärr har gjorts på alltför många ställen.

Det skulle vara intressant om man kunde certifiera bostäder och inomhusmiljöer genom en slags miljödeklaration. Då kunde man få en möjlighet att utvärdera inomhusmiljön, ungefär som man nu har beslutat ska ske genom att energicertifiera bostäder och övriga inomhusmiljöer.

Allt fler studier visar att de kemikalier vi får i oss har samband med vissa ohälsotillstånd, bland annat några av de största folksjukdomarna. Vuxna som drabbats av miljöstörningar kan ha fått nervskador som ALS, Parkinson eller Alzheimers.

Ett exempel är tre parkinsonsjuka arbetare vid Vargöns pappersbruk som 2005 fick rätt i Kammarrätten och sin sjukdom klassad som arbetsskada efter att ha hanterat bekämpningsmedlet difenyl (antimögelmedel) under många år.

Barns känslighet för miljöstörningar omvittnas i många sammanhang. Mycket tyder också på att många barn som drabbats av miljöstörningar kan ha fått

nervskador som exempelvis Aspergers Syndrom, Damp, ADHD eller Autism.

I USA drivs många rättsfall där föräldrar åtalat läkemedelsföretag för att kemikalier i vacciner har orsakat deras barns autism.

Den amerikanska filmproducenten Elizabeth Horn har gjort en dokumentär (Finding the words) om autistiska barn som blir friska igen, och tror att de många kemikalier i vår omgivning är orsaken till sjukdomen. Hon hänvisar bland annat till en studie från universitetet i Western Michigan där forskare letade efter gifter i avförings- och blodprov från nyfödda barn. De hittade höga halter av bly, DDT, PCB, kvicksilver, kadmium och en rad andra gifter.

Dessutom är många barn drabbade av astma och allergi som i många fall är något som har utvecklats i miljöer där människan exponeras för kemikalier.

Vi har miljöproblem som måste lösas och det gör man bara om samhället sluter sig samman och går till gemensam aktion och tar strid för att tillförsäkra den miljö som krävs.

Börje Wigström

Jag jobbar aktivt med inomhusmiljö och kan ge råd, anvisningar och vilka kontaktvägar man ska ta för att inleda sitt miljöarbete med sin sjuka inomhusmiljö. Min hemsida: wwigstrom.net. E-mail: borje@wigstrom.net